

RAPORT ȘTIINȚIFIC FINAL

privind executarea proiectului din cadrul Programului de Stat

„Sistemogeneza factorilor de risc, optimizarea serviciului de asistență medicală, evaluarea durabilă și modelarea matematică a Accidentelor Vasculare Cerebrale”
pentru anii 2017 –2018

Proiectul ”Factorii de risc pentru AVC specifici populației Republicii Moldova, strategii de profilaxie primară și secundară”

Cifra Proiectului: 16.00418.80.08 A.

Direcția Strategică: Sănătate și Biomedicină

Obiectivele și sarcinile proiectului :

1. Factorii de risc pentru AVC în populația generală a RM (organizarea programelor de screening în populație)
2. Factorii de risc pentru AVC la pacienții cu AVC constituit (desfășurarea activității cabinetului de prevenție a AVC în cadrul secției de Neurologie Boli Cerebrovasculare din Institutul de Medicină Urgentă).
3. AVC la diferite subgrupuri de pacienți (gravide, nou-născuți)
4. Patologia aterosclerotică ca factor de risc și etiologic în AVC.
5. Sindromul metabolic la pacienții cu AVC constituit.

Rezultate:

AVC reprezintă o problemă majoră de sănătate publică, iar prevenția primară și secundară este foarte importantă în reducerea consecințelor AVC. În cadrul programelor de screening efectuate am determinat că obezitatea abdominală și cea generală, dislipidemia, hipertensiunea arterială au fost cei mai frecvenți factori de risc identificați. Aceste rezultate indică predominanța factorilor de risc modificabili, iar prevenirea obezitității și reducerea în greutate necesită un accent mai mare în programele de profilaxie a Accidentului Vascular Cerebral. În ceea ce privește factorii de risc cerebrovasculari la pacienții cu AVC constituit, rezultatele preliminare ale studiului nostru arată un spectru divers de factori de risc asociați cu AVC, dintre care hipertensiunea arterială, ateroscleroza carotidiană, obezitatea abdominală, dislipidemia au fost factorii de risc cei mai frecvenți. Pentru a dezvolta noi direcții și strategii de prevenire a accidentului vascular cerebral secundar în rândul populației Republicii Moldova, este extrem de important să se evidențieze expresia fiecărui factor de risc, relațiile dintre acești factori și impactul acestora asupra reapariției accidentului vascular cerebral, iar elaborarea strategiilor naționale de prevenție primară și secundară va minimaliza consecințele AVC în populația Republicii Moldova. Prevenirea AVC este o problemă medicală și socială complexă, există dovezi clare că prevenirea AVC este fezabilă în practică, iar necesitatea extinderii acțiunilor de prevenire primară AVC este urgentă.

Deasemena de o importanță majoră este conștientizarea și necesitatea cunoașterii factorilor de risc și a semnelor alarmante ale AVC. Însă, din păcate, rezultatele sondajului nostru oferă primele dovezi a nivelului de cunoaștere a factorilor de risc pentru AVC și semne de avertizare în populația adultă, astfel cunoașterea acestora a fost slabă, la fel ca și identificarea factorilor de risc pentru

AVC. Acești factori contribuie la întârzierea adresabilității populației, implicații care rezultă în consecințe devastatoare ale accidentului vascular cerebral.

O altă direcție de cercetare a fost cea a sindromului metabolic (SM) care reprezintă una dintre verigile principale în patogenia AVC. Cercetarea de față prezintă, date cu privire la epidemiologia SM în Republica Moldova. Aspectul cel mai important din punct de vedere al impactului epidemiologic este reprezentat de prevalența extrem de crescută a SM (36%) în populația rurală. În ceea ce privește relația existentă între indicele masei corporale și circumferința abdominală (CA), s-a observat o dependență puternică între cei doi parametri. Astfel, se poate aprecia că 58 % din variația CA este explicată de variația indicelui masei corporale ($p < 0,001$, $R^2 = 0,58$). Analiza pe sexe arată că dependența dintre CA și indicele masei corporale este mai pronunțată pentru persoanele de sex masculin ($p < 0,001$). Valorile majorate ale trigliceridelor serice și micșorate ale HDL-colesterolului au corelat cu dimensiunile CA, demonstrând că obezitatea abdominală este un factor de risc important pentru dislipidemia aterogenă, astfel impunându-se managementul precoce al obezității viscerale, acesta fiind un criteriu ușor de observat și controlat.

Reieșind din faptul, că sindromul metabolic are o prevalență majoră în populație, acest sindrom este legat de un risc înalt de ateromatoză carotidiană și AVC ischemic cerebral, se recomandă screening-ul SM în populație, în general și, în special, în lotul pacienților obezi, diabetici și hipertensivi în vederea implementării precoce a activităților de profilaxie a complicațiilor cardiocerebrovasculare. Pentru realizarea profilaxiei primare și secundare se recomandă Doppler-Duplex al vaselor extra/intracraniene la toți pacienții cu SM și la toți pacienții cu AVC ischemic în anamneză.

În ceea ce privește AVC la diferite subgrupuri de pacienți, în studiul nostru am obținut o incidența a AVC la gravide și lăuze mai mică decât cea descrisă în literatura de specialitate străină. Incidența AVC hemoragic este mai mare decât a celui ischemic (6 cazuri vs 2 cazuri). Dacă e să facem relație cu vârsta, s-a observat o tendință de asociere a AVC ischemic cu vârsta mai tânără, HSA s-a întâlnit la pacientele mai în vârstă. Se observă o morbiditate și o mortalitate semnificativă determinată de AVC ante- și peripartum. Pronosticul pentru AVC hemoragic a fost mai rezervat. La pacientele studiate s-au înregistrat factori de risc considerați majori pentru evenimentele cerebrovasculare: preeclampsie, HTA. Identificarea factorilor de risc pe parcursul gravidității este imperativă pentru a preveni această condiție rară, dar catastrofală. O atenție deosebită trebuie acordată pacientelor cu preeclampsie și eclampsie.

În cadrul proiectului:

- A fost înființat centrul de profilaxie primară și secundară.
- Au fost elaborate cinci inovații cu privire la aprecierea riscului de AVC, aplicarea metodei Doppler-Duplex în aprecierea riscului de AVC și aprecierea pronosticului AVC.
- A fost inițiat elaborarea Ghidului Național de prevenție primară și secundară a AVC.
- A fost elaborat registrul de monitoring a persoanelor cu risc crescut de AVC primar și secundar.